

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

СТАНОВИЩЕ ПО ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

№ 11-7/2014 г.

Относно: Програма за морско дело и рибарство 2014-2020 г.

На основание чл. 26, ал. 1, т. 1 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми* (Наредбата за ЕО, обн. ДВ, бр. 57/2.07.2004 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 94/2012 г.), във връзка с чл. 31, ал. 4 от *Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)* и чл. 37, ал. 4 от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони* (Наредбата за ОС, обн. ДВ, бр. 73/2007 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 94/2012 г.)

С Ъ Г Л А С У В А М

Програма за морско дело и рибарство 2014-2020 г. (ПМДР)

Възложител: Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури

Характеристика на програмата:

ПМДР 2014 - 2020 г. се изготвя в съответствие със *Споразумението за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.*

Стратегията на ПМДР подпомага осъществяването на основните цели и приоритети на ЕС за периода 2014-2020 г., насочени към жизнеспособност, конкурентоспособност и екологична устойчивост в секторите на рибарството и аквакултурите и насърчаване на социалното сближаване и разкриването на работни места в зависими от рибарството общности. По този начин тя подкрепя постигането на целите на *Стратегията „Европа 2020“*.

Програмата включва мерки за постигане на определените шест приоритета за рибарството и аквакултурите на Европейския фонд за морско дело и рибарство:

- **Приоритет 1:** Насърчаване на устойчиво в екологично отношение, иновативно, конкурентоспособно и основано на знания рибарство, характеризиращо се с ефективно използване на ресурсите;
- **Приоритет 2:** Насърчаване на устойчиви в екологично отношение, иновативни, конкурентоспособни и основани на знания аквакултури, характеризиращи се с ефективно използване на ресурсите;
- **Приоритет 3:** Насърчаване на изпълнението на Общата политика в областта на рибарството;
- **Приоритет 4:** Повишаване на заетостта и териториалното сближаване;
- **Приоритет 5:** Насърчаване на предлагането на пазара и преработването;

• **Приоритет 6:** Насърчаване на изпълнението на интегрираната морска политика.

поради следните **мотиви**:

1. Програмата е съобразена с наличните съотносими стратегически документи на национално и европейско ниво, имащи отношение към нея, включително и с такива, поставящи цели по опазване на околната среда.
2. В програмата, по отделните приоритети са предвидени мерки и дейности, които са пряко насочени към опазване на околната среда и човешкото здраве (екологични услуги; инвестиции за подобряване на хигиената, здравето, безопасността и условията на труд на рибарите; дейности за ограничаване на въздействието на риболова върху морската среда; иновации, свързани с опазване на морските биологични ресурси; опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие и екосистеми и компенсационни режими в рамките на устойчивите риболовни дейности; повишаване на качеството на продуктите от риболова; насърчаване на устойчивото използване на ресурсите в аквакултурите; намаляване въздействието на предприятията за аквакултури върху околната среда (в т.ч. върху потреблението и качеството на водата) и човешкото здраве; преминаване към схеми по управление на околната среда и одитиране и към биологични аквакултури; аквакултури, осигуряващи екологични услуги; инвестиции за реализиране на икономии на енергия или намаляване на въздействието върху околната среда при преработване на продуктите от риболов и аквакултури, включително третиране на отпадъци и др.).
3. Съгласно направените в доклада за екологична оценка анализи, изводи и заключения за очакваните въздействия върху околната среда и човешкото здраве:
 - реализацията на програмата не предполага значителни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве;
 - очаква се положително въздействие по отношение на качеството на атмосферния въздух, изменението на климата и адаптацията към него, повърхностните води, морската околна среда, биоразнообразието като цяло и в частност върху видовото богатство и обилието на ихтиофауната, материалните активи, управлението на отпадъците, населението и човешкото здраве;
 - не се очаква въздействие по отношение на подземните води, почвите и земеползването, ландшафта и културно-историческото наследство; не се очаква увеличаване на нивата на шума;
 - незначителни отрицателни въздействия се очакват по отношение на компоненти и фактори на средата, в т.ч. възникване на временен дискомфорт за населението и работещите, по време на изпълнение на строителните дейности по мерките, свързани със строителство - тези въздействия са с кратък период на действие, локален обхват и предимно обратими.
4. В доклада за екологична оценка са препоръчани адекватни мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятни последици от реализирането на ПМДР 2014-2020 г.
5. Разработени са два варианта на ПМДР 2014-2020 г., като е разгледана и „нулева“ алтернатива. Мотивиран от екологична гледна точка е избраният финализиран Втори вариант (от м. август, 2014 г.) за реализация на ПМДР 2014-2020 г., при който има най-много и конкретно дефинирани мерки и дейности - пряко насочени към опазване на околната среда и човешкото здраве.

6. ПМДР 2014 – 2020 г. е допустима при съобразяване на произтичащите от нея планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с:
- режимите на защитените територии, определени със *Закона за защитените територии*, заповедите за обявяването им и с утвърдените планове за управление,
 - режимите на защитените зони, определени със заповедите по чл. 12, ал. 6 от ЗБР.
7. На основание чл. 37, ал. 3 от *Наредба за ОС* е извършена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие, според която ПМДР 2014 – 2020 г. **няма вероятност** да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони от мрежата Натура 2000, поради следните **мотиви**:
- Предмет на ПМДР 2014-2020 г. не са конкретни планове, проекти, програми или инвестиционни предложения, а общата идейна рамка на визията за развитие на морско дело и рибарство, на конкурентоспособен рибарски сектор и жизнени райони, развитие на алтернативни дейности, освен традиционния ваканционен туризъм, на информационно-комуникационните технологии и т.н., поради което няма вероятност от пряко или косвено отрицателно въздействие върху ключовите елементи на защитените зони, включително върху структурата, числеността и плътността на популациите на опазваните в защитените зони природни местообитания, местообитания на видове, числеността и структурата на популациите на видове, вкл. птици;
 - Част от формулираните със специфичните дейности цели за постигане на стратегическите цели на програмата са свързани с прилагане на иновативни технологии, които водят до намаляване на антропогенния натиск при ползване на ресурсите, които са и предмет на опазване в защитените зони, като:
 - увеличаване на селективността на риболовните уреди; намаляване въздействието на риболова върху видовете, които нямат търговско значение, но са важни за водните екосистеми; подмяна на риболовни уреди с цел постигане на определена селективност, в случаите в които риболовният кораб е засегнат от план за приспособяване на риболовното усилие, вследствие на което променя риболовния си метод и напуска съответния риболовен район, за да отиде в друг район, където състоянието на ресурсите позволява осъществяването на риболов, или новият риболовен уред е по-селективен и отговаря на признатите критерии и практики за опазване на околната среда, които надхвърлят съществуващите, регламентирани в правото на Общността и в *Закона за рибарството и аквакултурите* задължения;
 - подмяна на оборудване на риболовните кораби за защита на уловите и уредите от хищници при условие, че не се намалява селективността на риболовния уред, както и при условие, че са взети всички мерки за избягване на физическото увреждане на хищниците съгласно разпоредбите на директиви на Съвета на ЕС 209/147ЕИО и 92/43/ЕИО и *Закона за рибарството и аквакултурите*;
 - Прилагането на мярка „Опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие и екосистеми и компенсационни режими в рамките на устойчивите риболовни дейности“ към Приоритет 1 е съобразено с предвижданията на *Националната приоритетна рамка за действие по Натура 2000 за периода 2014 – 2020 г.* и ще подпомогне страната при изпълнение на задълженията по изпълнение на *Насоките за интегриране на политиките по околна среда и изменение на климата*. Ще подпомогне изпълнението на дейности по плановете за управление на защитените зони свързани със сектор рибарство, както и проучвания свързани с риболова по актуализиране на плановете за управление.

Предвижда се по мярката да бъдат подпомогнати и дейностите по информираност на рибарите по въпросите на околната среда по отношение на опазването и възстановяването на морското биоразнообразие, заложи в *Националната информационна и комуникационна стратегия за мрежата „Натура 2000“ 2014-2023 г.* Планираните по мярката дейности ще допълват тези, предвидени по линия на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“.

8. Не се очаква трансгранично въздействие върху околната среда и човешкото здраве при реализиране на програмата.
9. В хода на процедурата по екологична оценка са проведени консултации, резултатите от които са съобразени мотивирано и по подходящ начин, в т.ч. в проекта на програмата. Не са получени мотивирани възражения по законосъобразност по време на консултациите.
10. С писмо, с изх. № 04-05-107/10.10.2014 г., Министерство на здравеопазването изразява положително становище по представения доклад за екологична оценка на ПМДР 2014-2020 г.

и при следните мерки и условия:

I. Мерки и условия за отразяване в окончателния вариант на ПМДР 2014-2020 г.:

1. Да се възложи специализирано научно изследване за влиянието на морските аквакултури върху качествата на морските води и седименти в зоните на култивиране. Резултатите да се съобразят при извършваните дейности.
2. Да се финансират дейности по Приоритет 1, свързани с намаляване на съдържанието на сяра в корабните горива в съответствие с изискванията на *Директива 2012/33/ЕС за изменение на Директива 1999/32/ЕО на Съвета по отношение на съдържанието на сяра в корабните горива.*
3. Да се предвиди и дейност за изготвяне/актуализиране на планове за действие за целевите за опазване видове риби, обекти на стопански риболов.
4. Да се предвиди като допустима дейност извършването на ежегоден мониторинг върху популациите на целевите и защитените видове.
5. Да не се подпомагат проекти, свързани с дейности за дънно тралиране.

II. Мерки и условия за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия, които е необходимо да бъдат съобразявани при прилагането на ПМДР 2014-2020 г.:

A. Общи

1. Инвестиционни предложения, планове, програми или проекти, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на *Закона за опазване на околната среда*) и оценка за съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитени зони (по реда на *Закона за биологичното разнообразие*) да се одобряват по реда на съответния специален закон само след решение/становище за одобряване/съгласуване от компетентните органи по околна среда и при съобразяване с препоръките от извършените оценки, както и с условията и мерките в съответния административен акт.
2. Проектните предложения да се изготвят при съобразяване на Предварителните оценки на риска от наводнения, Плановете за управление на речните басейни и при спазване на изискванията, в т.ч. условията в издадените разрешителни по *Закона за водите* и бъдещите Програми от мерки за опазване на морската околна среда.

3. При проектни предложения, при които се очакват евентуални неблагоприятни последици върху околната среда и риск за човешкото здраве да се предвидят ефективни мероприятия и да се предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.
4. Приоритетно финансиране на проекти, които минимизират консумацията на ресурсите, помагат за съхранението на екосистемите и намаляват натискът върху околната среда.
5. За проектите, при които се инвестира в диверсифициране на дейностите, да се прави предварителна оценка на потенциалните ефекти от всяка конкретна дейност, с отчитане състоянието на рибните популации.

Б. За Приоритет 1:

1. Да се даде приоритет на проекти, които предвиждат конкретни мерки за опазване на качествата на морските води съгласно критериите на *Рамковата Директива за водите* и *Рамковата Директива за морска стратегия*.
2. Приоритетно финансиране на проекти, които използват технологичния напредък и техники за устойчив риболов.
3. Одобряването на проектни предложения да става единствено след наличие на предвидени подходящи методи за третиране на отпадъците от риболова и преработката, съобразени с йерархията на управление на отпадъците.
4. При проектиране на нови лодкостоянки да се отчитат ограниченията и забраните за защитени зони и защитени територии, въведени със заповедите за обявяване и утвърдените планове за управление.
5. Да не се допуска промяна на предназначението на рибарската инфраструктура.
6. При необходимост, на базата на извършвани ежегодни изследвания, да се предлагат научнообосновани квоти за риболов и да се подобри административният контрол върху състава и количеството на уловите.

В. За Приоритет 2:

1. Да се направи ревизия на зоните за отглеждане на черупчести организми.
2. Да се даде приоритет на проекти включващи иновативни и научни разработки при развитието на аквакултури.
3. Изграждането на нови ферми за аквакултури да се съобразява с наличието в близост на жилищни зони и обекти, подлежащи на здравна защита.
4. При стартиране на дейности по морски аквакултури да се прави проучване за установяване влиянието върху качествата на най-близките води за къпане чрез оценка и на основните течения и възможния пренос и степен на замърсяване.
5. При реализиране на дейности по аквакултури да не се допуска прекомерна интензификация на аквакултурното производство в условия на свободен водообмен с околната среда.
6. При реализиране на дейности по аквакултури да се прилагат храни и технологии на хранене, които предотвратяват замърсяването на водата с хранителни остатъци.
7. Мониторинг на въздействието на аквапроизводството върху околната среда да започне още в началния етап на прилагане на програмата.
8. При въвеждане на нови видове в аквакултурите е необходимо да се направи оценка на риска и да се разработят мерки за предотвратяване излизането на чужди видове от фермите в природата по реда на *ЗБР*.

9. Да се предвидят мерки за опазване на видове и местообитания при развитие на инфраструктурата около аквакултурните обекти, особено когато се засягат защитени зони и защитени територии.

II. Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на ПМДР 2014-2020 г.:

1. На всеки три години от прилагането на програмата Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури да изготвя доклади по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда при прилагането на ПМДР 2014-2020 г., включително на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на програмата. Изготвените доклади да се представят в МОСВ (дирекция „Превантивна дейност“) за одобряване.
2. Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на ПМДР 2014-2020 г. да се извършват въз основа на следните мерки и индикатори:

Мярка и индикатор по наблюдение и контрол	Мерна единица	Източник на информация
Подкрепа за прилагане на акваекологични мерки	Площ на местообитания на видове в защитени зони, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост, хектари	Бенефициенти
Подобряване на структурата и функциите на крайбрежните и морските природни местообитания, както и на природни местообитания от влажните зони.	Площ на местообитанията и местообитанията на видовете в защитени зони, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост, хектари	Бенефициенти
Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи крайбрежните и морските екосистеми, както и на екосистемите от влажните зони.	Площ на местообитанията и местообитанията на видовете в защитени зони, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост, хектари	Бенефициенти
Състояние на качеството на водите във водните тела, обект на дейности по ПМДР	Стойности на показателите за качество на водите	Резултати от мониторинг, извършван от бенефициентите по проекти, ИАОС, Институт по океанология, МЗ
Съотношение на реализирания спрямо разрешения улов	%	ИАРА
Ефективност на управлението на отпадъците от сектор	%	Бенефициенти

„рибарство и аквакултури” (съотношение на генерираните към предадените за депониране количества)		

3. При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве да се предложат и предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.

ДАТА: 17.11.2014г.

МИНИСТЪР
ИВЕЛИНА ВАСИЛЕВА

